

ĐÀO TẠO TRUNG CẤP LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ CHO ĐỘI NGŨ CÁN BỘ CẤP CƠ SỞ: THÀNH TỰU, BÀI HỌC KINH NGHIỆM, VẤN ĐỀ ĐẶT RA

NGUYỄN THỊ THANH NHÀN*

Tóm tắt: Bài viết phân tích và đánh giá thực trạng, kết quả công tác đào tạo Trung cấp lý luận chính trị thời gian qua, cho thấy quá trình tổ chức đào tạo đã có nhiều đổi mới, song vẫn tồn tại những khó khăn như: quy mô, chất lượng đầu vào, đội ngũ giảng viên và cơ sở vật chất. Từ đó, bài viết rút ra 5 bài học kinh nghiệm và đề xuất định hướng, nhóm giải pháp đồng bộ nhằm nâng cao chất lượng đào tạo Trung cấp lý luận chính trị ở Việt Nam trong bối cảnh hiện nay.

Từ khóa: Trung cấp lý luận chính trị; cán bộ cấp cơ sở; bài học kinh nghiệm.

Abstract: The article analyzes and evaluates the current situation and results of intermediate political theory training over time, showing that the training organization process has undergone many reforms but still faces difficulties such as scale, input quality, teaching staff, and infrastructure. From this, the article draws five lessons learned and proposes directions and synchronized solutions to improve the quality of intermediate political theory training in Vietnam in the current context.

Keywords: Intermediate political theory; grassroots officials; lessons learned

Ngày nhận bài: 08/01/2025; Ngày sửa bài: 25/02/2025; Ngày duyệt đăng bài: 20/5/2025.

Đặt vấn đề

Cán bộ lãnh đạo, quản lý cấp cơ sở trực tiếp lãnh đạo nhân dân, đại diện Đảng và Nhà nước giải quyết các vấn đề thực tiễn, đồng thời đưa đường lối, chính sách, pháp luật vào cuộc sống. Hiệu lực, hiệu quả của hệ thống chính trị cơ sở phụ thuộc chủ yếu vào phẩm chất, năng lực và kết quả công tác của đội ngũ này. Trong bối cảnh hiện nay, việc xây dựng đội ngũ cán bộ cơ sở kiên định về chính trị, liêm chính về đạo đức, và có năng lực đáp ứng nhiệm vụ là yêu cầu cấp thiết.

Đào tạo Trung cấp lý luận chính trị cho đội ngũ cán bộ lãnh đạo, quản lý cấp cơ sở giữ vai trò đặc biệt quan trọng trong việc nâng cao chất lượng hệ thống chính trị ở

địa phương, góp phần thực hiện thắng lợi các nhiệm vụ chính trị trong tình hình mới. Qua đánh giá thực trạng và kết quả triển khai thời gian qua có thể thấy, công tác đào tạo TCLLCT đã đạt được nhiều kết quả tích cực, nhất là trong đổi mới chương trình, giáo trình, nâng cao trình độ đội ngũ giảng viên, đầu tư cơ sở vật chất, đồng thời bước đầu hình thành nền nếp quản lý chất lượng theo hướng chuẩn hóa. Tuy nhiên, công tác này vẫn còn những khó khăn, hạn chế cả về quy mô, chất lượng đầu vào, đội ngũ giảng viên và sự phối hợp từ hệ thống chính trị địa phương.

1. Thực trạng và kết quả công tác đào tạo Trung cấp Lý luận chính trị thời gian qua

* TS., Vụ Các trường chính trị; Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh.

Những năm qua, công tác đào tạo Trung cấp Lý luận chính trị tại các trường chính trị tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương, trường bộ, ngành, và đoàn thể đã được đổi mới đồng bộ. Các khâu từ xây dựng chương trình, biên soạn giáo trình, ban hành quy chế đào tạo, đến tuyển sinh, tổ chức lớp học, quản lý học viên, giảng dạy và nghiên cứu thực tế đều được cải tiến toàn diện.

Thứ nhất, xây dựng chương trình, biên soạn giáo trình: Thực hiện nhiệm vụ do Bộ Chính trị, Ban Bí thư giao, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh là chủ thể trong đổi mới, xây dựng và biên soạn giáo trình, tài liệu, đồng thời hướng dẫn các trường chính trị cấp tỉnh, trường bộ, ngành triển khai các chương trình đào tạo, bồi dưỡng. Trong đó, trọng tâm là 8 chương trình: Trung học chính trị (1996); Đào tạo cán bộ lãnh đạo, quản lý cấp cơ sở (hệ Trung cấp lý luận chính trị, 2002); Đào tạo cán bộ chính trị cấp cơ sở các tỉnh Tây Nguyên (2005); Đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, công chức xã, phường, thị trấn khu vực miền núi phía Bắc (2007); Đào tạo cán bộ lãnh đạo, quản lý cấp cơ sở (hệ Trung cấp lý luận chính trị - hành chính, 2009); Trung cấp lý luận chính trị - hành chính (2014, chỉnh sửa năm 2016, 2018); Đào tạo cán bộ lãnh đạo, quản lý cấp cơ sở (hệ Trung cấp lý luận chính trị, 2019); và Đào tạo cán bộ lãnh đạo, quản lý cấp cơ sở (hệ Trung cấp lý luận chính trị, 2021). Học viện cũng thống nhất hướng dẫn biên soạn, giảng dạy phần “Thực tiễn và kinh nghiệm xây dựng, phát triển địa phương (hoặc ngành)” trong chương trình Trung cấp lý luận chính trị.

Các chương trình và giáo trình được đổi mới toàn diện, chú trọng tăng cường nội dung lý luận, giảm nghiệp vụ cụ thể; ưu tiên trao đổi, thảo luận thay vì thuyết

trình; tổ chức kiến thức thành các khối và học phần; đồng thời cập nhật quan điểm, đường lối của Đảng qua các kỳ Đại hội. Quá trình xây dựng chương trình, biên soạn giáo trình được thực hiện khoa học, bài bản qua các bước: lập kế hoạch, khảo sát ý kiến học viên, giảng viên, ban giám hiệu, và cấp ủy địa phương (từ xã đến huyện), xây dựng khung, đề cương và lấy ý kiến phản hồi. Các hình thức lấy ý kiến đa dạng như khảo sát trực tiếp, văn bản, tọa đàm, hội thảo. Gần đây, Học viện huy động thêm chuyên gia thực tiễn và giảng viên từ các trường chính trị tham gia, đảm bảo chương trình, giáo trình khoa học, hiện đại, phù hợp với cán bộ lãnh đạo, quản lý cấp cơ sở và đáp ứng yêu cầu đào tạo, bồi dưỡng trong giai đoạn mới.

Thứ hai, xây dựng quy chế đào tạo: Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh đã chủ trì xây dựng hệ thống quy chế đồng bộ, toàn diện cho công tác trường chính trị, phối hợp với các Ban Đảng Trung ương, bộ, ngành để tham mưu ban hành nhiều quyết định, quy định và văn bản quan trọng về đào tạo lý luận chính trị. Nổi bật là Quy định số 11-QĐ/TW ngày 19/5/2021 về trường chính trị chuẩn, tạo bước đột phá nâng cao chất lượng đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, nghiên cứu khoa học và tổng kết thực tiễn, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa. Học viện cũng góp ý xây dựng Quy định số 57-QĐ/TW ngày 08/02/2022 về đối tượng, tiêu chuẩn, và phân cấp đào tạo lý luận chính trị, trong đó quy định rõ đào tạo Trung cấp lý luận chính trị. Những nỗ lực này đã thống nhất vị trí, vai trò, chức năng, nhiệm vụ và tổ chức bộ máy của các trường chính trị cấp tỉnh, thúc đẩy đổi mới toàn diện và nâng cao vị thế của hệ thống trường chính trị.

Công tác xây dựng, hoàn thiện quy chế quản lý đào tạo được chú trọng, đổi mới theo hướng dân chủ, khoa học. Học viện đã ban hành Bộ Quy chế quản lý đào tạo, bồi dưỡng, bao gồm Quy chế đào tạo Trung cấp lý luận chính trị, được xây dựng bài bản qua sơ kết, đánh giá, xây dựng dự thảo và lấy ý kiến từ 63 trường chính trị qua hội nghị trực tuyến và hai lần góp ý bằng văn bản. Bộ quy chế này tạo cơ sở pháp lý chặt chẽ, thống nhất, hỗ trợ các trường nâng cao chất lượng đào tạo, đáp ứng tiêu chí trường chính trị chuẩn.

Trong bối cảnh dịch COVID-19, Học viện cho phép các trường chính trị giảng dạy trực tuyến; ban hành Quy định về đào tạo, bồi dưỡng trực tuyến, đảm bảo hiệu quả phòng, chống dịch và thực hiện kế hoạch đào tạo. Quy định về đánh giá chất lượng đào tạo Trung cấp lý luận chính trị cũng được ban hành, giúp các trường và cơ quan liên quan cải tiến chất lượng đào tạo. Học viện đã ban hành Quy định về đánh giá chất lượng đào tạo Trung cấp lý luận chính trị, cung cấp các tiêu chí và phương pháp đánh giá để các trường chính trị cấp tỉnh, cấp ủy địa phương và cơ quan liên quan nghiên cứu, xây dựng kế hoạch cải tiến, nâng cao hiệu quả đào tạo. Hệ thống văn bản pháp lý đồng bộ này là nền tảng để các trường chính trị cấp tỉnh, trường bộ, ngành triển khai đào tạo Trung cấp lý luận chính trị thống nhất, chất lượng và hiệu quả.

Thứ ba, công tác tổ chức đào tạo: Các trường chính trị cấp tỉnh và trường bộ, ngành đã thực hiện đồng bộ các khâu từ lập kế hoạch, tuyển sinh, tổ chức lớp học, giảng dạy, đến đánh giá kết quả, theo quy chế của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh. Hình thức đào tạo đa dạng, bao gồm lớp

tập trung tại trường, lớp không tập trung tại địa phương và lớp trực tuyến, (đặc biệt được áp dụng hiệu quả trong bối cảnh đại dịch COVID-19 năm 2021).

Trước năm 2019, công tác đào tạo Trung cấp lý luận chính trị phát triển mạnh nhờ nhu cầu nâng cao năng lực cán bộ cơ sở và sự mở rộng hệ thống trường chính trị, nhưng quy mô thu hẹp từ năm 2020 do ảnh hưởng của đại dịch COVID-19 và tác động của Quy định số 57-QĐ/TW ngày 08/02/2022 về tiêu chuẩn, đối tượng đào tạo lý luận chính trị. Năm 2017, các trường tổ chức 1.670 lớp (130.363 học viên); năm 2018 đạt 2.164 lớp (153.270 học viên). Sau đó, số lớp giảm còn 1.285 (90.464 học viên) năm 2019, tăng nhẹ lên 1.408 (99.470 học viên) năm 2020, và giảm về 1.335 (85.805 học viên) năm 2021, với 254 lớp tập trung (19.110 học viên). Từ năm 2022, số học viên giảm mạnh từ 76.553 xuống 34.334 năm 2024 (giảm hơn 55%). Tuy nhiên, nhờ Quy định số 11-QĐ/TW ngày 19/5/2021 về trường chính trị chuẩn, tỷ lệ lớp tập trung tăng, đạt 409 lớp (19.004 học viên) năm 2022 (tăng 161% so với 2021), 231 lớp (10.849 học viên) năm 2023, và 261 lớp (12.102 học viên) năm 2024, với tỷ lệ lớp tập trung/không tập trung là 1/1,6 (2023) và 1/1,26 (2024), vượt tiêu chí 1/3 của Quy định số 11. Riêng năm 2021, để ứng phó với đại dịch COVID-19, nhiều trường chính trị triển khai hiệu quả đào tạo Trung cấp lý luận chính trị qua phương thức trực tuyến theo hướng dẫn của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh. Các lớp trực tuyến tuân thủ kế hoạch học tập, với giảng viên giảng dạy đúng giờ, kết hợp thuyết trình và tương tác hiệu quả, học viên tham gia đầy đủ và nghiêm túc. Thi, kiểm tra, và đánh giá kết quả được tổ chức bài bản, đúng quy chế của Học viện.

Tóm lại, công tác tổ chức đào tạo Trung cấp lý luận chính trị đã đi vào nền nếp, tuân thủ nghiêm quy chế và chương trình của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh. Việc chú trọng lấy ý kiến học viên và tăng cường kỷ cương giảng dạy đã nâng cao chất lượng đào tạo, góp phần xây dựng đội ngũ cán bộ lãnh đạo, quản lý cấp cơ sở vững mạnh.

Thứ tư, công tác xây dựng đội ngũ giảng viên: Xác định xây dựng đội ngũ giảng viên là nhiệm vụ then chốt trong đào tạo Trung cấp lý luận chính trị, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh và các trường chính trị thường xuyên tổ chức các lớp bồi dưỡng, tập huấn chuyên môn, nghiệp vụ, Hội thi giảng viên dạy giỏi toàn quốc. Các trường cử giảng viên tham gia đào tạo, bồi dưỡng về phương pháp giảng dạy, nghiên cứu khoa học, tổng kết thực tiễn, cập nhật kiến thức lý luận và thực tiễn mới, đồng thời định kỳ tổ chức thao giảng, dự giờ và nghiên cứu thực tế. Hiện nay, cả nước có 2.648 cán bộ, viên chức trường chính trị, trong đó có 234 tiến sĩ, 296 nghiên cứu sinh (riêng năm 2024 có 90 nghiên cứu sinh), 1.961 thạc sĩ, 1.913 giảng viên đạt trình độ Cao cấp lý luận chính trị, 35 giảng viên cao cấp, và 1.174 giảng viên chính. Nhiều giảng viên được bồi dưỡng ở nước ngoài. Các trường cũng xây dựng đội ngũ giảng viên thỉnh giảng, gồm cán bộ lãnh đạo, quản lý từ cấp phòng trở lên và chuyên gia thực tiễn từ các cơ quan Đảng, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc, và tổ chức chính trị - xã hội, có chuyên môn phù hợp.

Đội ngũ giảng viên trường chính trị cấp tỉnh được cơ cấu lại theo Quy định số 09-QĐ/TW ngày 13/11/2018 và chuẩn hóa theo Quy định số 11-QĐ/TW ngày 19/5/2021 của Ban Bí thư về trường chính trị chuẩn.

Những nỗ lực này đã nâng cao trình độ lý luận chính trị, năng lực chuyên môn, đáp ứng yêu cầu đào tạo, nghiên cứu khoa học, và tổng kết thực tiễn, tạo nền tảng để các trường thực hiện Đề án xây dựng trường chính trị chuẩn.

Thứ năm, xây dựng cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ giảng dạy, học tập: Nhiều trường chính trị đã chú trọng đầu tư xây dựng cơ sở vật chất và trang thiết bị giảng dạy, học tập theo hướng hiện đại, đồng bộ, đáp ứng yêu cầu xây dựng trường chính trị chuẩn theo Quy định số 11-QĐ/TW ngày 19/5/2021 của Ban Bí thư. Hệ thống cơ sở vật chất cơ bản đã được hoàn thiện với các hạng mục thiết yếu như: nhà làm việc, giảng đường, thư viện, ký túc xá, nhà đa năng, nhà ăn, khuôn viên, hệ thống chiếu sáng, khu vệ sinh... Các thiết kế và tiện ích đều được định hướng phù hợp với đặc thù học viên là cán bộ lãnh đạo, quản lý, đảm bảo tính tiện nghi, hiệu quả sử dụng và hỗ trợ tốt cho quá trình học tập - bồi dưỡng. Đồng thời, nhiều trường đã bước đầu triển khai tích hợp công nghệ thông tin và trang thiết bị hiện đại vào giảng dạy, góp phần thích ứng với yêu cầu chuyển đổi số và xu thế của cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư.

Cơ sở vật chất và trang thiết bị giảng dạy không chỉ là điều kiện hạ tầng, mà còn là yếu tố bảo đảm quan trọng để nâng cao chất lượng đào tạo Trung cấp lý luận chính trị trong giai đoạn mới. Môi trường học tập khang trang, hiện đại góp phần xây dựng hình ảnh trường chính trị là trung tâm đào tạo, bồi dưỡng cán bộ có uy tín tại địa phương; đồng thời tạo điều kiện thuận lợi cho việc đổi mới phương pháp dạy học, ứng dụng công nghệ số, tổ chức đào tạo theo hướng thực tiễn và liên ngành. Đặc biệt, đầu

tư đồng bộ cơ sở vật chất là tiền đề không thể thiếu để các trường chính trị đáp ứng các tiêu chí trong Đề án xây dựng trường chính trị chuẩn - trong đó cơ sở vật chất và hạ tầng công nghệ thông tin là nhóm tiêu chí bắt buộc, có tính quyết định đến khả năng triển khai đào tạo theo mô hình tập trung, tổ chức hội thảo, nghiên cứu khoa học và tổng kết thực tiễn.

Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đạt được, công tác đào tạo Trung cấp lý luận chính trị vẫn còn tồn tại một số hạn chế, vướng mắc đáng lưu ý. Từ năm 2022 đến nay, quy mô đào tạo Trung cấp lý luận chính trị có xu hướng giảm mạnh, với tổng số học viên toàn quốc sụt giảm hơn 55%¹.

Một trong những nguyên nhân quan trọng dẫn đến sự sụt giảm quy mô đào tạo là do hạn chế trong công tác cử người đi học. Nhiều địa phương chưa thực sự quan tâm đúng mức đến việc lập kế hoạch và bố trí cán bộ tham gia đào tạo lý luận chính trị một cách chủ động, có định hướng lâu dài. Việc xây dựng kế hoạch tạo nguồn cán bộ cho cơ sở còn mang tính hình thức, thiếu tầm nhìn chiến lược. Một số đơn vị còn thụ động, e ngại ảnh hưởng đến công việc chuyên môn nên chưa mạnh dạn cử cán bộ đi học theo đúng tiêu chuẩn, đối tượng được quy định. Trong khi đó, một bộ phận cán bộ trẻ lại thiếu ý thức tự giác học tập lý luận chính trị, chưa nhận thức đầy đủ vai trò của chương trình Trung cấp lý luận chính trị đối với quá trình phát triển nghề nghiệp. Những yếu tố này dẫn đến thực

trạng vừa thiếu học viên, vừa không bảo đảm chất lượng đầu vào, làm ảnh hưởng đến tính bền vững của công tác đào tạo.

Công tác quản lý đào tạo tuy đã có nhiều đổi mới, song vẫn còn thiếu tính đồng bộ và nhất quán. Một số trường chưa thực hiện nghiêm túc các quy định về quy mô, đối tượng và tiêu chuẩn học Trung cấp lý luận chính trị; thiếu chủ động trong việc xin ý kiến chỉ đạo, hướng dẫn của Học viện khi gặp khó khăn; thậm chí chưa triển khai hoặc triển khai chưa đầy đủ nội dung của Quy định số 8678-QĐ/HVCTQG ngày 08/4/2022 của Giám đốc Học viện về đánh giá chất lượng đào tạo Trung cấp lý luận chính trị.

Đội ngũ giảng viên ở một số trường còn có sự hẫng hụt, đặc biệt là về chất lượng và năng lực giảng viên trẻ - chưa theo kịp yêu cầu đổi mới nội dung, phương pháp đào tạo trong bối cảnh hiện nay. Nhiều trường chưa đạt chỉ tiêu biên chế được giao; tỷ lệ giảng viên so với tổng số cán bộ, viên chức chưa đạt mức tối thiểu 75% như quy định. Việc tổ chức cho giảng viên đi nghiên cứu thực tế định kỳ còn thiếu phổ biến. Bên cạnh đó, cơ sở vật chất của nhiều trường vẫn còn chắp vá, lạc hậu, thiếu đồng bộ, ảnh hưởng đến chất lượng giảng dạy, nghiên cứu và học tập. Việc ứng dụng công nghệ thông tin trong dạy học và quản lý đào tạo ở một số trường chưa đáp ứng được yêu cầu của thời kỳ chuyển đổi số, chưa phát huy được lợi thế của các mô hình đào tạo linh hoạt, hiện đại.

¹ Đáng chú ý, tại nhiều trường chính trị cấp tỉnh, số lượng lớp và học viên giảm xuống mức rất thấp. Chẳng hạn, trong năm 2024, Trường Chính trị Châu Văn Đăng (Bạc Liêu) chỉ tổ chức 4 lớp với 196 học viên; Trường Chính trị tỉnh Bắc Kạn có 5 lớp với 306 học viên; Trường Chính trị tỉnh Bắc Giang 7 lớp với 384 học viên; Trường Chính trị Nguyễn Văn Cừ (Bắc Ninh) 6 lớp với 323 học viên; Trường Chính trị tỉnh Bình Thuận 4 lớp với 237 học viên; Trường Chính trị tỉnh Hà Nam 7 lớp với 417 học viên; Trường Chính trị tỉnh Hòa Bình 5 lớp với 284 học viên; Trường Chính trị tỉnh Ninh Bình 4 lớp với 238 học viên; Trường Chính trị tỉnh Ninh Thuận 4 lớp với 220 học viên; và Trường Chính trị tỉnh Vĩnh Phúc chỉ còn 3 lớp với 176 học viên...

2. Một số bài học kinh nghiệm

Từ thực tiễn triển khai công tác đào tạo Trung cấp lý luận chính trị thời gian qua, thông qua các diễn đàn, hội nghị tổng kết của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh và các trường chính trị trên toàn quốc, có thể rút ra một số bài học kinh nghiệm quan trọng như sau:

Thứ nhất, luôn bám sát mục tiêu đổi mới toàn diện nhằm nâng cao chất lượng đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, nghiên cứu lý luận và tổng kết thực tiễn của hệ thống các trường chính trị. Việc triển khai xây dựng trường chính trị chuẩn cần quán triệt phương châm “thực chất, khách quan, không hình thức, chú trọng chất lượng”, từ đó đóng góp hiệu quả vào quá trình xây dựng đội ngũ cán bộ và hoạch định chính sách phát triển của địa phương trong tình hình mới.

Thứ hai, phát huy vai trò lãnh đạo, chỉ đạo, quản lý và hướng dẫn chuyên môn của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh theo phương châm “tăng cường quản lý, kết nối hệ thống”. Việc xác định đúng các nhiệm vụ trọng tâm, trọng điểm và đột phá sẽ giúp định hướng bước đi phù hợp, hiệu quả. Đồng thời, cần đẩy mạnh hoàn thiện thể chế về công tác trường chính trị, đổi mới chương trình, giáo trình, cũng như hỗ trợ các trường hoàn thành tiêu chí chuẩn về đội ngũ, nghiên cứu khoa học và tổng kết mô hình điển hình.

Thứ ba, vai trò chỉ đạo trực tiếp, thường xuyên của Ban Thường vụ, Thường trực các tỉnh ủy, thành ủy - đặc biệt là trách nhiệm của người đứng đầu - có ý nghĩa quyết định đối với hiệu quả công tác trường chính trị nói chung và xây dựng trường chính trị chuẩn nói riêng. Việc ban hành nghị quyết, chương trình hành động cụ thể, đồng thời

chỉ đạo kiểm tra, đánh giá kịp thời, góp phần huy động sự phối hợp đồng bộ của các ban, sở, ngành, tạo điều kiện cho trường chính trị thực hiện tốt chức năng, nhiệm vụ được giao.

Thứ tư, tăng cường sự phối hợp chặt chẽ giữa Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh với các ban, bộ, ngành Trung ương, tỉnh ủy, thành ủy trong triển khai các nhiệm vụ liên quan đến công tác trường chính trị, bảo đảm sự đồng bộ trong chỉ đạo và tổ chức thực hiện trên phạm vi cả nước.

Thứ năm, phát huy tinh thần đoàn kết, đổi mới, sáng tạo, tâm huyết và trách nhiệm của đội ngũ cán bộ, giảng viên, viên chức trong toàn hệ thống trường chính trị. Đảng ủy, Ban giám hiệu các trường cần có cách làm bài bản, khoa học, chú trọng tính chủ động từ sớm, từ xa, đồng thời lựa chọn đúng trọng tâm, trọng điểm trong tổ chức thực hiện. Qua đó, xây dựng trường chính trị thực sự trở thành trung tâm đào tạo - bồi dưỡng cán bộ, trung tâm nghiên cứu khoa học, tổng kết thực tiễn chất lượng cao và là trung tâm văn hóa Đảng tại địa phương.

3. Định hướng và giải pháp nâng cao chất lượng đào tạo Trung cấp lý luận chính trị

Đào tạo Trung cấp lý luận chính trị là một cấu phần quan trọng trong hệ thống đào tạo lý luận chính trị cho đội ngũ cán bộ lãnh đạo, quản lý, đặc biệt ở cấp cơ sở. Trong bối cảnh mới với những yêu cầu ngày càng cao về chất lượng cán bộ và yêu cầu chuẩn hóa hệ thống trường chính trị, hoạt động đào tạo Trung cấp lý luận chính trị tại các trường chính trị cấp tỉnh cần được định hướng phát triển toàn diện và căn cơ trên các nền tảng sau:

Thứ nhất, Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng và Nghị quyết số 32-NQ/TW ngày 26/5/2014 của Bộ Chính trị đã xác định rõ mục tiêu: “Tạo sự chuyển biến mạnh mẽ về chất lượng, hiệu quả của công tác đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị; góp phần xây dựng đội ngũ cán bộ lãnh đạo các cấp có đủ phẩm chất chính trị, đạo đức, năng lực, và phong cách làm việc hiệu quả, đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.” Trên tinh thần đó, yêu cầu cấp thiết hiện nay là phải tiếp tục đẩy mạnh đổi mới nội dung, phương pháp, hình thức và quy trình đào tạo, nhằm nâng cao thực chất chất lượng đội ngũ cán bộ được đào tạo, trong đó chú trọng khâu đào tạo Trung cấp lý luận chính trị - nền tảng lý luận căn bản cho cán bộ cơ sở.

Thứ hai, từ yêu cầu thực tiễn và căn cứ theo Quy định số 11-QĐ/TW ngày 19/5/2021 của Ban Bí thư về trường chính trị chuẩn, các trường chính trị cấp tỉnh cần đảm bảo các điều kiện về tỷ lệ lớp đào tạo hệ tập trung - không tập trung ở mức tối thiểu là 1/3 (mức chuẩn 1) và 1/2 (mức chuẩn 2). Bên cạnh đó, cần thực hiện nghiêm túc quy chế quản lý đào tạo, bồi dưỡng và các quy định có liên quan do cấp có thẩm quyền ban hành; tổ chức đầy đủ hoạt động đánh giá chất lượng đào tạo, bồi dưỡng trên tất cả các khía cạnh: chương trình, học viên, giảng viên, cơ sở vật chất, hiệu quả sau khóa học. Trong đó, tại mức chuẩn 2, yêu cầu đặt ra là kết quả tự đánh giá chất lượng đào tạo của trường chính trị phải đạt mức “tốt” trở lên, bảo đảm phản ánh đúng thực chất chất lượng đào tạo, không hình thức.

Thứ ba, nhằm góp phần quan trọng vào việc nâng cao chất lượng đào tạo, bồi dưỡng cán bộ nói chung và đào tạo Trung cấp lý luận chính trị nói riêng, yêu cầu đặt ra đối

với công tác xây dựng đội ngũ giảng viên tại các trường chính trị là phải bảo đảm đủ về số lượng, mạnh về chất lượng và được chuẩn hóa theo quy định. Theo Quy định số 11-QĐ/TW ngày 19/5/2021 của Ban Bí thư về trường chính trị chuẩn, để đạt chuẩn mức 1 trong tiêu chí giảng viên, các trường chính trị cần có tỷ lệ giảng viên chiếm ít nhất 75% tổng số cán bộ, viên chức. Trong đó, tối thiểu 90% giảng viên phải có trình độ chuyên môn từ thạc sĩ trở lên, phù hợp với chuyên ngành giảng dạy; giảng viên giảng dạy lý luận chính trị bắt buộc phải có trình độ Trung cấp lý luận chính trị hoặc tương đương trở lên, và sau 7 năm giảng dạy phải đạt trình độ Cao cấp lý luận chính trị hoặc tương đương. Tất cả giảng viên đều phải có chứng chỉ nghiệp vụ sư phạm hoặc chứng chỉ phương pháp dạy học tích cực, hoặc có bằng tốt nghiệp đại học sư phạm. Bên cạnh đó, ít nhất 80% giảng viên phải có chứng chỉ bồi dưỡng kiến thức kinh điển Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh; ít nhất 60% giảng viên giữ ngạch giảng viên chính (viên chức hạng II) hoặc tương đương trở lên. Đồng thời, 100% giảng viên cần áp dụng hiệu quả các phương pháp dạy học tích cực, tham gia thao giảng cấp khoa, cấp trường và đạt yêu cầu trở lên; hoàn thành đầy đủ nhiệm vụ giảng dạy, nghiên cứu khoa học, nghiên cứu thực tế theo quy định. Mỗi trường chính trị cũng cần chủ động xây dựng đội ngũ giảng viên thỉnh giảng có chất lượng, đúng theo quy định hiện hành.

Đối với chuẩn mức 2 - mức cao hơn - yêu cầu càng khắt khe và toàn diện hơn. Theo đó, tỷ lệ giảng viên phải đạt ít nhất 80% tổng số cán bộ, viên chức; 100% giảng viên phải có trình độ chuyên môn từ thạc sĩ trở lên, phù hợp với lĩnh vực giảng dạy, và mỗi khoa chuyên môn cần có ít nhất một tiến sĩ, không kể lãnh đạo khoa. Đồng thời,

ít nhất 80% giảng viên trong tổng số phải giữ ngạch giảng viên chính trở lên, trong đó có tối thiểu một giảng viên cao cấp. Những tiêu chí này thể hiện mục tiêu chiến lược trong việc chuẩn hóa, nâng cao năng lực đội ngũ giảng viên - yếu tố then chốt để bảo đảm chất lượng đào tạo lý luận chính trị trong bối cảnh hội nhập và chuyển đổi mô hình đào tạo hiện đại.

Thứ tư, quá trình tinh gọn tổ chức bộ máy và sắp xếp lại đơn vị hành chính các cấp, gắn với xây dựng mô hình chính quyền địa phương hai cấp, đang đặt ra những yêu cầu mới và cấp thiết đối với đội ngũ giảng viên lý luận chính trị cũng như hệ thống các trường chính trị cấp tỉnh. Theo lộ trình sắp xếp lại địa giới hành chính, số lượng tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương sẽ giảm còn 34, đồng nghĩa với việc hệ thống trường chính trị cấp tỉnh cũng sẽ được sáp nhập tương ứng, chỉ còn 34 đơn vị trên cả nước.

Đây là cơ hội quan trọng để các trường chính trị được tổ chức lại theo hướng tinh gọn, chuyên nghiệp, hiện đại hơn, qua đó có điều kiện mở rộng không gian phát triển, tập trung nguồn lực xây dựng mô hình trường chính trị đạt chuẩn, đồng thời trở thành trung tâm đào tạo - bồi dưỡng cán bộ duy nhất tại địa phương. Với vị thế đó, các trường chính trị cần phấn đấu trở thành trung tâm nghiên cứu khoa học, tổng kết thực tiễn và trung tâm tư tưởng, văn hóa Đảng ở cấp tỉnh, đáp ứng những yêu cầu ngày càng cao về chất lượng và hiệu quả đào tạo lý luận chính trị trong thời kỳ mới.

Tuy nhiên, bên cạnh những cơ hội, việc sáp nhập cũng kéo theo không ít khó khăn và thách thức. Việc thay đổi trụ sở, điều chỉnh địa điểm làm việc, sắp xếp lại nhân sự và tổ chức bộ máy có thể gây tâm lý xáo

trộn, áp lực về công tác xa nhà đối với cán bộ, giảng viên, đặc biệt là đội ngũ lãnh đạo các trường chính trị. Những biến động này đòi hỏi sự chủ động trong quản trị tổ chức, ổn định tư tưởng và bảo đảm giữ vững chất lượng đào tạo trong giai đoạn chuyển tiếp, đồng thời đặt ra yêu cầu mới về năng lực thích ứng, tổ chức lại hoạt động chuyên môn và chiến lược phát triển của mỗi trường.

Trước những yêu cầu của tình hình mới, để nâng cao chất lượng đào tạo Trung cấp lý luận chính trị, cần thực hiện một số giải pháp sau:

Thứ nhất, cần tiếp tục phát huy vai trò trung tâm chỉ đạo, hướng dẫn và thống nhất quản lý của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh trong công tác đào tạo Trung cấp lý luận chính trị. Học viện cần đảm nhiệm vai trò chủ đạo trong việc xây dựng, hướng dẫn thực hiện chương trình và nội dung đào tạo; đổi mới phương pháp giảng dạy - học tập; hoàn thiện quy chế quản lý đào tạo; đồng thời tổ chức đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ giảng viên cho các trường chính trị cấp tỉnh và một số học viện, trường thuộc Bộ Quốc phòng, Bộ Công an tham gia đào tạo Trung cấp lý luận chính trị. Việc hướng dẫn chuyên môn và nghiệp vụ cần được thực hiện thống nhất, bài bản, gắn với đặc thù của từng hệ thống trường.

Trên cơ sở chức năng, nhiệm vụ được giao theo Quyết định số 214-QĐ/TW ngày 28/12/2024 của Bộ Chính trị về tổ chức bộ máy của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, cùng với Quy định số 09-QĐ/TW ngày 13/11/2018 về tổ chức trường chính trị cấp tỉnh và Quy định số 57-QĐ/TW ngày 08/02/2022 về đối tượng, tiêu chuẩn, phân cấp đào tạo lý luận chính trị, Học viện cần tập trung triển khai một số nội dung trọng tâm.

Học viện cần khẩn trương nghiên cứu, tham mưu và đề xuất các nội dung nhằm hoàn thiện thể chế về công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, đặc biệt là các vấn đề liên quan đến Quy định số 57-QĐ/TW, Nghị định số 101/2017/NĐ-CP và Nghị định số 89/2021/NĐ-CP. Các nội dung về chức năng, nhiệm vụ, cơ cấu tổ chức và cơ chế hoạt động của trường chính trị cấp tỉnh - nhất là trong bối cảnh tinh gọn bộ máy và sáp nhập đơn vị hành chính - cần được rà soát, điều chỉnh phù hợp, đảm bảo sự thống nhất giữa quy định của Trung ương và thực tiễn địa phương.

Học viện cần chủ trì tổ chức sơ kết 5 năm thực hiện Quy định số 11-QĐ/TW về xây dựng trường chính trị chuẩn. Trên cơ sở đó, nghiên cứu và đề xuất các nội dung điều chỉnh phù hợp với bối cảnh mới, trong đó đặc biệt chú trọng hỗ trợ các trường còn nhiều khó khăn, xuất phát điểm thấp hoặc thuộc diện sáp nhập. Việc hỗ trợ các trường hoàn thiện chỉ tiêu và tiêu chí chuẩn - nhất là về đội ngũ giảng viên và hoạt động khoa học - cần được cụ thể hóa bằng các cơ chế, công cụ hỗ trợ thiết thực.

Đồng thời, Học viện cần cập nhật kịp thời văn kiện Đại hội XIV của Đảng vào nội dung chương trình và giáo trình đào tạo Trung cấp lý luận chính trị, bảo đảm tính khoa học, hiện đại, phù hợp với đối tượng học viên, cũng như yêu cầu thực tiễn đặt ra tại các địa phương.

Học viện cần chủ trì và phối hợp với các đơn vị liên quan để tổ chức các lớp đào tạo, bồi dưỡng, tập huấn chuyên môn - nghiệp vụ cho đội ngũ cán bộ, giảng viên của các trường chính trị. Cùng với đó, việc tổ chức các cuộc thi giảng viên dạy giỏi toàn quốc cần được thực hiện một cách nghiêm túc, khách quan, thực chất và an toàn, không

chỉ góp phần nâng cao năng lực chuyên môn mà còn thúc đẩy phong trào thi đua “dạy tốt, nghiên cứu tốt”. Đây cũng là diễn đàn quan trọng để đội ngũ cán bộ, giảng viên trong hệ thống học hỏi, chia sẻ kinh nghiệm trong công tác đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị.

Thứ hai, cần tăng cường vai trò lãnh đạo, chỉ đạo toàn diện của cấp ủy, chính quyền các địa phương, đồng thời đẩy mạnh sự phối hợp chặt chẽ giữa các ban, sở, ngành trong công tác đào tạo Trung cấp lý luận chính trị. Là lực lượng giữ vai trò chủ thể trong công tác cán bộ, các tỉnh ủy, thành ủy cần quan tâm chỉ đạo sát sao đối với trường chính trị cấp tỉnh cũng như các đơn vị liên quan trong việc xây dựng, triển khai hiệu quả Đề án xây dựng trường chính trị chuẩn. Việc chỉ đạo thực hiện Đề án không chỉ góp phần chuẩn hóa hoạt động đào tạo Trung cấp lý luận chính trị, mà còn tạo tiền đề quan trọng để nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ cơ sở trong giai đoạn mới.

Trong bối cảnh triển khai đề án sáp nhập đơn vị hành chính, tỉnh ủy, thành ủy cần chỉ đạo giữ vững cơ cấu tổ chức bộ máy của trường chính trị sau sáp nhập, bảo đảm duy trì đầy đủ 5 đầu mối chức năng gồm 3 khoa và 2 phòng. Việc bố trí nhân sự lãnh đạo trường, lãnh đạo khoa - phòng, đội ngũ giảng viên và viên chức cần gắn liền với lộ trình đạt chuẩn theo hướng: những trường chưa đạt chuẩn mức 1 phấn đấu đạt mức 1, trường đã đạt chuẩn mức 1 cần vươn lên chuẩn mức 2. Đồng thời, cần tạo điều kiện thuận lợi để hiệu trưởng trường chính trị tham gia cấp ủy cấp tỉnh nhằm nâng cao vị thế và năng lực lãnh đạo trong hệ thống chính trị địa phương. Trong lựa chọn trụ sở chính của trường chính trị sau sáp nhập, nên ưu tiên cơ sở vật chất đã đạt hoặc tiệm

cận chuẩn mức 2. Các trụ sở cũ có thể được chuyển đổi thành cơ sở đào tạo phụ (cơ sở 2, 3...) phục vụ cho các lớp tập trung, nhất là trong điều kiện địa bàn hành chính mở rộng. Trường chính trị cũng có thể được giao thực hiện thêm chức năng trung tâm chính trị cấp huyện nhằm tăng tính gắn kết đào tạo và thực tiễn địa phương.

Trong công tác xây dựng đội ngũ, tỉnh ủy, thành ủy cần căn cứ Quy định số 11-QĐ/TW để tổ chức quy hoạch, bồi dưỡng, điều động và bổ nhiệm cán bộ, giảng viên phù hợp. Việc xây dựng đề án luân chuyển giảng viên giữa các ban, sở, ngành và địa phương có ý nghĩa thiết thực trong việc nâng cao năng lực quản lý, giảng dạy và nghiên cứu khoa học. Đồng thời, cần bảo đảm tỷ lệ giảng viên đạt ít nhất 75% tổng số cán bộ, công chức, viên chức của nhà trường; chỉ đạo cơ cấu lại đội ngũ giảng viên theo hướng tinh gọn, hiệu quả, đáp ứng tốt yêu cầu chuyên môn. Cần ban hành cơ chế khuyến khích học tập nâng cao trình độ, đặc biệt là hỗ trợ giảng viên học nghiên cứu sinh và lý luận chính trị cao cấp. Việc ban hành quyết định công nhận giảng viên thỉnh giảng cần được quan tâm, với thành phần là lãnh đạo các sở, ban, ngành của tỉnh và được quy định rõ ràng về trách nhiệm chuyên môn.

Tỉnh ủy, thành ủy cũng cần chỉ đạo mở rộng các lớp Trung cấp lý luận chính trị hệ tập trung tại trường, nhằm tăng tính hiệu quả và tính chuẩn hóa trong đào tạo. Song song với đó là việc bảo đảm đầy đủ chế độ, chính sách đối với cán bộ, giảng viên và học viên; ban hành cơ chế phù hợp để thúc đẩy hoạt động nghiên cứu khoa học, tổng kết thực tiễn; tạo điều kiện cho cán bộ, giảng viên tham gia các đoàn công tác trong và ngoài nước để học hỏi kinh nghiệm

thực tiễn phục vụ giảng dạy. Đặc biệt, đầu tư xây dựng cơ sở vật chất, hiện đại hóa trang thiết bị giảng dạy, học tập, quản lý là nhiệm vụ then chốt để từng bước hiện thực hóa mục tiêu xây dựng trường chính trị đạt chuẩn trong bối cảnh mới.

Thứ ba, các trường chính trị cấp tỉnh cần tiếp tục đổi mới một cách toàn diện, đồng bộ công tác đào tạo Trung cấp lý luận chính trị, nhằm đáp ứng yêu cầu ngày càng cao trong tình hình mới. Trọng tâm là triển khai có hiệu quả Đề án xây dựng trường chính trị chuẩn, lấy đào tạo Trung cấp lý luận chính trị làm nhiệm vụ trung tâm và trực tiếp đóng góp vào công tác xây dựng đội ngũ cán bộ lãnh đạo, quản lý ở cơ sở.

Việc thực hiện chương trình, giáo trình, quy chế quản lý đào tạo cần được tuân thủ nghiêm túc theo hướng dẫn của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, đồng thời các trường phải chủ động cụ thể hóa bằng các quy định nội bộ phù hợp với điều kiện thực tiễn của từng đơn vị. Đổi mới phương pháp tổ chức giảng dạy cần gắn với đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin trong quản lý, giảng dạy, học tập, cập nhật và phát triển nội dung giáo án, tài liệu học tập theo hướng hiện đại, linh hoạt và phù hợp với xu thế chuyển đổi số trong giáo dục chính trị hiện nay.

Cùng với đó, việc xây dựng văn hóa trường Đảng cần được chú trọng như một nội dung nền tảng trong quản lý nhà trường. Thiết lập kỷ luật, kỷ cương, nâng cao trách nhiệm cá nhân và tập thể, chủ động phòng ngừa và xử lý nghiêm các hành vi vi phạm quy định, tiêu cực trong giảng dạy, thi cử, quản lý học viên là điều kiện tiên quyết để nâng cao uy tín và chất lượng đào tạo. Song song với đó, các trường cần đẩy mạnh nghiên cứu khoa học và tổng kết thực tiễn,

lựa chọn các đề tài có tính ứng dụng cao, phục vụ trực tiếp cho công tác giảng dạy và giải quyết những vấn đề đặt ra tại địa phương. Những chủ đề mang tính thời sự, chiến lược cũng cần được nghiên cứu kịp thời để cập nhật vào nội dung đào tạo.

Việc xã hội hóa kết quả nghiên cứu khoa học là một hướng đi cần được thúc đẩy, nhằm lan tỏa giá trị tri thức, nâng cao tính thực tiễn và đóng góp của nhà trường vào hoạt động chính trị - hành chính tại địa phương. Bên cạnh đó, công tác tài chính cần được quản lý hiệu quả, dành nguồn lực hợp lý cho hoạt động đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ giảng viên và bảo đảm đầy đủ chế độ, chính sách cho cán bộ, viên chức.

Cuối cùng, đầu tư nâng cấp cơ sở vật chất, trang thiết bị, phương tiện kỹ thuật cần được thực hiện thường xuyên và có trọng điểm, phục vụ thiết thực cho các hoạt động đào tạo, nghiên cứu và học tập của học viên. Môi trường giảng dạy hiện đại, đồng bộ sẽ là điều kiện bảo đảm quan trọng để nâng cao chất lượng và uy tín của các trường chính trị trong hệ thống đào tạo cán bộ lãnh đạo, quản lý hiện nay.

4. Kết luận

Trên cơ sở tổng kết thực tiễn, bài viết đã chỉ ra 5 bài học kinh nghiệm có giá trị định hướng cho quá trình đổi mới công tác đào tạo TCLLCT; đồng thời đề xuất một số định hướng lớn và giải pháp cụ thể nhằm nâng cao chất lượng đào tạo, bảo đảm tính thực chất, hiệu quả và bền vững trong giai đoạn tới. Đây là tiền đề quan trọng để các trường chính trị cấp tỉnh hoàn thành nhiệm vụ trung tâm của mình trong xây dựng trường chính trị chuẩn, góp phần phát triển đội ngũ cán bộ cơ sở có phẩm chất, năng lực

đáp ứng yêu cầu của Đảng và Nhà nước trong thời kỳ mới.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Ban Chấp hành Trung ương Đảng (2021), *Quy định số 11-QĐ/TW ngày 19/5/2021 của Ban Bí thư về trường chính trị chuẩn*.
2. Ban Chấp hành Trung ương Đảng (2022), *Quy định số 57-QĐ/TW ngày 08/02/2022 về đối tượng, tiêu chuẩn và phân cấp đào tạo lý luận chính trị*.
3. Ban Chấp hành Trung ương Đảng (2018), *Quy định số 09-QĐ/TW ngày 13/11/2018 về tổ chức trường chính trị cấp tỉnh*.
4. Bộ Chính trị (2014), *Nghị quyết số 32-NQ/TW ngày 26/5/2014 về tiếp tục đổi mới, nâng cao chất lượng công tác lý luận chính trị*.
5. Bộ Chính trị (2024), *Quyết định số 214-QĐ/TW ngày 28/12/2024 về tổ chức bộ máy của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh*.
6. Chính phủ (2017), *Nghị định số 101/2017/NĐ-CP ngày 01/9/2017 về đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, công chức, viên chức*.
7. Chính phủ (2021), *Nghị định số 89/2021/NĐ-CP ngày 18/10/2021 sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định 101/2017/NĐ-CP*.
8. Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh (2022), *Quyết định số 8678-QĐ/HVCTQG ngày 08/4/2022 về đánh giá chất lượng đào tạo Trung cấp lý luận chính trị*.
9. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật.